

باب عالی جادہ سنیہ دائرۃ مکتبہ خصوصاً در

کحل الراء:

مستطاب

۱۳۲۶

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لق غزتہ در

مؤسسہ لری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

در سعادتہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرطہ دن مقوا یورو ایله کوندریلیرسہ سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر.

تاریخ تاسیسی:

۱۱ نوموز ۳۲۴

سنہ لکی التی ایلی

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۵ ۱۰۰ غروشدرہ

در سعادتہ

ولایاتہ

ممالک اجنبیہ

در سعادتہ پوستہ ایله کوندریلیرسہ ولایات بدلی اخذ اولنور.

عدد: ۱

۳۲۴ اغستوس ۱۴ پرشنبہ ۳۰ شعبان ۳۲۶

برجی سنہ

مسکونہ موافق آثار جدیدہ مع المنزلیہ قبول اولنور

انعام:

درس : ۴۶

۱۸ نومبر ، ۲۰۰۴

اعوذ باللہ من الشیطان الرجیم بسم اللہ الرحمن الرحیم

(فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ)

الاول الله ، الاخر الله ، الظاهر الله ، الباطن الله . ومن كان في قلبه الله ، فعينه وناصره في الدارين الله .

اول جناب واجب الوجود ، فبإض الخير والوجود اول غاية كل مقصود اولان حضرت الله جل جلاله وعم نواله ولا اله غيره . . . امين وحى الهى ، سفير جليل سبحانى جناب جبريل امين وساطت عليه ليله . . . اول رازدان علم الغيب ماوحى واول سرور سرائر شناسان رموز واسما حضرت رسول مجتبي سيدنا ابوالقاسم محمد المصطفى عليه وعلى آله واصحابه افضل التحايا افندمن حضرت ترينه انزال بيوردينى قرآن كريمند ، فرقان ميبيننده ، على الخصرص اشبو آيات جليله سنده بيور بيور لرکه :

[فيما رحمة من الله] ربك ذوالجلالدين اولان الك بيوك بر رحمت سبحانيه ايله ، توفيق صمدانيه سيله ، آنجق بوسايه ده [لت لهم] - سن اى حبييم ، اى رسولم غايت لين اولدك . اصحابك ملايتله معامله ايلدك . يتون افعال وجركانك ، بتون معاملاتك اظفكارانه اولدى :

بو آيت جليله احد محاربه سندن صوكر ا شرف نازل اولمشدر . بدايتده مظفريت قزانلش ايكن بمضلمى امر رسوله مخالفت ايتديلر . غنيت سوداسنه دوشديلر . سلطان انبيا افندمنك تعيين بيوردينى موقعى ترك ايتديلر . عباده بن جبير رضاه عنه قومانداسنده اللى قدر كانكش بولندينى حالده مهم بر موقعه تعيين بيورلمشدى . — بز نه اولور ايسهك اولهلم ؛ سز بوموقعى محافظه ايدك . زنه اريناك ! . . .

دينلمشدى . صوكر ا غلبه كامله توجه اينجه صفوف اسلاميه ايله مشركر قارشمشدى . آرتق حضرت عبد اللهك معيتنده كيلر ديكلمز اولديلر .

— بو قدر غنيمت اورطه به چيتمش . بز نيچون طورهم ؟ ديه اكثريسى موقعلرني براقديلر . دنيا غرضندن ناشى . غنيمتدن حصه آلق ايچون قوشديلر . رسول اكرم افندمن غنائى حربيه مباشر اولانلره ، تعقيب ايدنلره تخصيص بيورور ظن ايتديلر . آداب اسلاميه هنوز او قدر تقرر اتمه مش ايدى . متبوع ذيشاندى بيوك . هر زمان بيوك لکن معيتنده بولونانلر اسلامه يكي كيرمشلر . ديكله مديلر . ايلرى كتديلر .

اونك اوزرينه خالد بن وليد — كه او ثناده هنوز دين اسلامى قبول اتمه مش ايدى — آرقه دن كلدى . اوراده قالنلرى شهيد ايتدى . برچوق كيسه لرله خط رجعتلرني كسدى . بوزغونلق اولدى . بتون اصحاب داغيلدى . صوكر ا جناب الله كندى قدرتيله خالق العاده بر

صورتده مشر كينه بزقورقو ويردى . ينه قاجديلر . فقط اثنائى انهمز امده يتمش قدر اصحاب شهيد اولدى . حضرت جزه افندمن شهداى كرامده داخل در . حضرت پيغمبركده مبارك دننانه شريفى شكست اولدى . واقعا صوكر ا ينه كلديلر . محاربه يني قزانديلر . فقط رسول اكرم قلمبا كنديلرينه منكسر اولدى ، كنديلرينه مخالفت ايتدكلرى ايچون . لکن ينه يوزلرينه اورمدى . محجوب اتمدى . تكدير اتمدى . توبخ ايتلدى . شيمدى الله ثنا ايتديور : — اى حبيب اكرم ! سن بر پيغمبر ذيشان ايكن ، هر وجهله امر كه . فرمانك انقياد لازم ايكن بومعامله ناروايه قارشى ملايتدن آريئادك . جله سنه ملايتله معامله ايلدك . . . بو ايشته اللهك لطفى ، جناب رب جليلك كرمى آنا ريدر . [ولو كنت فظاً غليظ القلب .] اى حبييم ! مكارم اخلاقى سكا ويرن بنم . رشد وكياستله فوق العاده حساست وشجاعتله . هر درلو مزيات عاليه ايله سنى موصوف قيلان بن الله ذوالجلال ، ناس بوسايه ده امر كه انقياد ايدر لر . هر كسه لابق وجهله ، موقعنه كوره درشت معامله دن مجانبت بيورور . اكر بويله اولماسهك ، فظ اولسهك [۱] ، غليظ القلب اولسهك ، درشت سوزلرله قبلرلى منكسر ايتسهك . . .

غلظت قلب ايله متصف اولمق . . . بو ، سوء خلقدن كنايه در . غليظ القلب اولور ديمك ، نه قدر صفات ذميه وارسه اجتماع ايدر ديمك در . [ابعء القلوب عن الله القلب القاسى]

اكر بالفرض حبيب اكرم سن بويله مكارم اخلاق ايله متصف اولماسهك ، كوكلرلى قيرسهك ، اخلاق حيده صاحي اولماسهك ، كرم وسماحتك اولماسه ، حساست وشجاعتك بولنسه ، هر درلو رويتك ، الله رضاسنه موافق حركانك اولماسه ، معجزه لرينه كونه ترك امتنه بدمعامله ايتسهك [لانفضوا من حولك] ، باقازلر كه سن پيغمبرسك . هپسى اطرافندن چكيلر لر . طاغيلر لر . كيدر لر دى .

امر بعثت . . . نه قدر كوچ . اكر بويله اولماسه پيغمبر احكامى تبليغ ايدمىز . هر آمره الك برنجى حسن اخلاق لازم . اللهدن احكام كلير . بونى ، بو احكام ربانيه يني امته تبليغ ايدمىز . نه قدر بيوك وظيفه . . . نه قدر بيوك بر شرف ! .

بونجه معجزاتى كوش كې پارلامش ايكن ينه حسن معامله يني امر ايتديور .

— سن معجزاتكله تسخير ايدمىز سلك قلوبى . بويله عاليجاه بر پيغمبر ايكن ؛ اكر فظاظتله ، غلظتله ، بدمعامله ايله معامله ايلسهك نفرت ايدر لر سندن . چكيلر لر يانندن . زيرا مرحمت ، شفقت در كوكلرلى جلب ايتديرن . لطف وملايتدر توجه قلوبى قزانديلر ان . احكام الهيمدى تبليغ ايچون ، بى آدمى ارشاد ايچون منصوب اولدك . بو عظمت غاييه ايله سنى كوندر دم . عالمينه رحمت اوله رق ؛ رحمت على الرحمت اولمق اوزره سنى مكارم اخلاق ايله متصف قيلدم . سن امتك دائما قصور لرني كورسهك ، لطف وعنايتله معامله ايلسهك ، زيكينى ، فقرايى مساوى طوتسهك ،

(۱) فظ غايت تهور ديمك . (فظاظت) انوالده اولور .

امر ایدر الله . اللهم امری فرضیت ایجاب ایدر . صاقین غضب
ایمه . بد دعا ایتمه . دائماً عفو ایله معامله ایله .

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَاعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ)

[واستغفرهم] الله قارشی قصور ایدرلر . حقوق الهیهیه دأر
اطاعتسزلکده بولورلر . بونک ایچونده استغفار ایله ، شفاعت ایله .
بویله قصورلردن ، سیئانن امتکی پاک ایتمکه چالیش . . .

کندی حقوقنی عفو ایله . یعنی اونلر بر برینک حقوقنی عفو
ایتسونلر . پیغمبره امر ، امتنه امر دیکدر . یعنی پینلرنده حققرینی
عفو ایتسونلر . حققرینی باغشلاسونلر .

صوکر ا بونکله تمام اولمور . الله قارشیده چوق کناهنری وار .
انک ایچونده استغفار ایله . سن توسط ایت حییم . توبهکار اولسونلر .
درکاهمه عرض ایله . کندیلرینی نائل غفران ایدهجکم . حق عباد ،
حق الهی نه اولدیفنی بیلیجه موقعلری ده ا عالی اولور .

[وشاورهم فی الامر] سن که بر پیغمبر عالیشانک ، سکا وحی کلیر ،
بتون حقایق علیه ، بتون اسرار لدیه سکا منکشف اولور . لکن
لحکمة بعضاً تأخر ایدر .

اکثریتله دینه متعلق بولور . لکن دنیایه متعلق شیلرده اولور .
رأی رزین پیغمبر هرشی ادراکه کافی . بتون آرای امتک فوقده .
فقط ینه اولیله بیورویور :

— اصحاب اذعانله مشاورت ایت ! مذاکره ایله . بتون اموره
مشورتدن آریلمه .

بعضیلری : امر مشورتی حربه دأر شیلره تخصیص ایتمش . لکن
(فی الامر) لفظعامدر . احادیث شریفه نك دلالتیده عمومیتی مشردر .
انک ایچون بیضاوی مرحوم ، علامه زحشری ، امام فخرالدین رازی ،
آلوسی مرحوم ا طلاق تریجیح ایدرلر :

بتون اموره امتکله مشورت ایت . رأیلرینی صور . کوللری اولیله مطمئن
اولور . سکا ده ا زیاده ایصینلر . البت سنک رأیک اونلر رأیلرینک
یوزقات فوقدم .

سلطان انبیانک رأی رزینی مسلم جهان . کونش کبی ششمه پاش .
فقط هب بر یره طویلانجه آرا ، حقیقته مقارنت ده ا قولای اولور .
هم امور دنیویهده مساویتی اوزرینه آلازسک . هم ده ا زیاده تطیب قلب
ایتمش ، موقعیتیکی تأمین ایتمش اولورسک .

بو آیت نازل اولدیفنی وقت عبده بن عباس حضرتلری امر جلیل
مد کوبک حکمتنی صور دیلر . رسول اکرم افندمن بیوردیلرکه :- [اما والله
ان الله ورسوله لفتیان عنها ولكن الله جمها رحمة لامتی فن استشار منهم
لم یعلم رشداً ومن ترکها لم یهدم غیا .] بیلر سکز ، ای امتم ، اصحابم !
الله ذوالجلال بکا امر وفرمان بیورور . امور دنیویهده سزکله مشورت
ایدهیم . رأیکزی صوریم . مذاکره ایدهیم . اندن صوکر ا بر ایش طوتهیم .
لکن سزده بیلر سکز . حقیقتده میداندهدر . الله ورسولی مشورتدن

یانده کیمسه قلماز . بتون اطرافندن چکیلرلر ایدی . فقط سنک
نظرکده زنکین ، فقیر بردر . مساویدر . حق حضورنده ، شریعت
نظرنده برطونارسک . جائزینی فدا ایدرلرسنک اوغورنده . بوعدالت ،
بو مساوات ، بو استقامت حرکاتکدر . سنی امتک عندنده معزز ، محترم
قیلان . بو سایده هر درلو توفیقات سبحانییه مظهر اولورسک .

نه بیوک شی در . بردغه دها بویله اولدی ، خطبه تلاوت ایدرکن
بر جمه کونی . مدینهیی یکی تشریفلری هنکامده ، اپی مهاجر چو .
غالمشدی . خارجدن کلن ارزاق و ذخیره کافی کله میوردی . قحط
وغلا یوز کوستردی . هر کس دوشونکه باشلادی . تمام خطبه جلیله
قرائتی انسانده بر قافله کیردی مدینهیه . شام جهتلان بر چوق ارزاق
ایله ، ذخیره ایله کلدیلر . مدینهده قحط وغلا صوک درجهیه کلشدی .
دردت کوزله بکلورلردی . او هنکامه تصادف ایتدی . استقبال ایچون
همان جامعدن طیشاری چیقدیلر . چونکه آخلق ، ضرورت فوق .
العاده بر درجهده ایدی ، مضایقه انسانی هر شیئه سوق ایدر . بشریت
ایجابنه تابع اولدی . جلهسی طیشاری چیقدیلر . یالکز اون ایکی
کیشی قالدی . اونه کیلر :

— امان قافلهیه کیدلم ، بر آن اول بر شی آلهلم . . . یاخود
کورمکله افتخار ایدهجکار . کورمکله متسلی اوله جقلر .

(وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا أَخْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ

مَاعِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)

اووقت بوآیت کریمه نازل اولدی . صوکر ا کلدیلر ، طویلاندیلر .
رسول اکرم افندمن هیچ برینی توبیح ایتدی ، تکدیر ایتدی . حالبوکه
قلب شریفلری نقدر منکسر اولدی . اونک اوزرینه بوآیت جلیله نازل
اولدی . جناب حق طرفندن توبیح اولندی . بشریت و ضرورت
سابقه سنجه بویله شیلر اولور . . . جناب حق یالکز حکایه ایتدی :

— اولیله بر تجارت کوررلرسه یاخود ، اهو یاندن برشی اولورسه
قوشارلر . مؤمنلرک شانی می در ؟ سنی آیاقده خطبه او قورکن بر اقیلر ،
طیشاری قوشارلر ، دنیا منفعتی ایچون . حییم اونلر سویله که چوق
کستاخلق ایتدیلر . خیرالرازقین در الله . رزقلرینی کاروان کثیرمن .
الله کوندیرر . دیلدیکنی مرزوق ایدر .

ایشته اووقت حضرت پیغمبرک یوزندن آکلادیلر . اثر غضب
نمایان اولدی . اونک اوزرینه الله اونلری تکدیر ایتدی .

ملاعتله حرکت اساسدر . درشت معاملهدن مجانبت لازمدر .
هله عوم ایشنه قارشی ملاعت پک معقول بر حرکتدر . حضرت رسول
اکرم دائماً بویله ملاعتله معامله بیورورلردی .

صوکر ا : — [فاعف عنهم] — فایله تفریح ایدر — ایدی ای
حییم اونلرک بو طاقم قصورلرینی ، جلهسی عفو ایت . بوندن بویلهده
واقع اوله جق قصورلرینی کورمه . هانی حرمتسزلکدر ، خصوصاً
عباردهدن قاجق . . . بویله بیوک کوچک کناهلرک سکا عائد قسمی ،
کندی حقوقنه دأر اولانی طورمه عفو ایت .

مستغنی در . مشورت و مذاکره احتیاج یوق . مشاوره دن غنی بز .
اللهك عنایت و کرمیله مشورته احتیاج یوق .

لكن مشورتی نیچون بکا امر ای دیور ؟ بالطبع ائمه رحمت ایچون .
یعنی بو بر سبب اوله حق . الی یوم القیامه ائم مشورته حرکت
ایده جك . مشورت اونلره بر دستور اساسی اوله حق . هرکسه وحی
کلیور سمان . هرکسه جبرائیل قرآن کتیر میور .

خلفای راشدین دورنیدن باشلادی اصول مشورت . حتی بونك
ایچون مستقل بر سوره نازل اولمشدی . (شوری) نامیله تسمیه قیلنمشدره .
(وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنِهِمْ وَرَمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) نظم کریمی
او سوره نك حاوی اولدیغی آیات جلیله جله ساندنر .

مادامکه (امور عامه ده) دینور . بتون مسلمنه ، ولو غیر مسلمین
تبعه اولسون ، جیع ناسه شمولی واردر .

هر خصوصده مشورتی التزام ائتمك ... بو ، موافق نفس الامر در .

بونلر بویله یاپارلردی . معلوم مشورت کلمه سی . [شرت العسل] ترکیبندن
اخذ اولنمشدر . ارباب لسان آریلری طاعتوب بال آلدیغی وقت
[شرت العسل] دیرلز . بالی یقالادیم . آریدن قور تولدم . دیمك طاعتوب
وار مشورته . دیکنلر ایچندن ، زهر لر ایچندن سچیلره رك آلیور .
اصل خلاصه ، زبده . عسل مصفی کبی . حق ، حقیقت نه ایسه او
سچیله جك . او قدر آرینك تسلطیله ایچنده قالمش . ایشته عرب ، بالی
آلدیغی وقت شو ترکیبی قوللانیر : [شرت العسل] الحمد لله موفق
اولدم . زهر لر ایچندن بالی چیقاردم .

الله بونی ائمه رحمت قیلدی . اللهك رحمتی اولورسه اوندن بیوك
بر نعمت تصور ایذیلر . بو عنایت جلیله یه مظهریت ایچین هر خصوصده
مشاوره بی التزام ائتملی . مشاوره بی قبول ایذیلر هر بر خیره نائل اولورلر .
هرکیم مشاوره بی ترك ایذیرسه هر درلو خذلانه گرفتار اولور .

بو مشاوره نك مناسی اولان حریت ، مساوات ، عدالت یوقی ؟ .
اك بیوك بر نعمت در ، امن وامان در . [نعمتان مغبون فیهما کثیر
من الناس الامن والعافیه] عافیک فوقنده بر نعمت آرار میسك ؟ ایشته
امن وامان .

امتک توجهنه امین اولمازسه نك صحتک نه قدری اولور ؟ اونك ایچون
رسول اکرم افندمن عافیتدن اول (امن) ی ذکر ای دیور . امن وامان
نه بیوك شی ! . ایشته حریت بودر . ظلمدن ، استبداددن ، هر درلو
اشکنجه دن آزاده اولق . صوکر عافیتی ایکنجی درجه یه بر اقیور .

بویکی نعمتک قدرینی بیلم . یوسف پادشاهمز حقیقه قرآن
موجبجه حرکت بیوردیلر . رسول اللهك توصیه سی اوزرینه کال ملایمتله
هیچ بر شدت و عنف کوسترمیدرک اثر عالی پیغمبری یه اقتفا ایذیلر .
واقعا اسبابی وار . فقط اسبابی خلق ایذن اللهدر . کرچه سعی ایذیلر
مشکوردر . اسبابی حاضر لایانلر امت نظر نده محترم . مجمل در . فقط هر شی
اللهك عنایتیله در . امت آره سنده جلدیتله ، فطانت و کیاستله ، فوق العاده
ناموسیله تمیز ائتمش بر طاقم ارباب حیت پك چوق چالیشدیلر . بالخاصه

او چنجی اردونك بویابده کی مساعی جلدیه لری حیرت فزادر . اویقولرینی ،
راحتلرینی ترك ایذیلر . سلامت عمومیه ایچون کیجندی کوندوزلی
چالیشدیلر . عاقبت الامر موفق اولدیلر . ملیونلرجه ظلمیدکانی
قور تازدیلر .

فقط بونی الله یاپدی . مغرور اولماملی یاپانلر . جناب حقاك
عظمت کبریاسنی دوشونعلی . اللهی اونو نعه ملی . کندینه کووه نعه ملی .
بو نعمتی اللهدن بیلملی . مسبب حقیقی الله اولدیغنی هیچ بر زمان
خاطر دن چیقارماملی . پادشاهمزك قلبی یوموشانان ، غلظت و قسوتدن
محافظه بیوران ، اللهدر . مؤسساری دخی اللهه بیک شکر ائتملی که
بوامر خیره الله اونلری سبب قیلش . بو قدر افراد آره سنده بو ایشك
حیز حصوله کلمی ایچون اونلری مناسب کورمش . بو ایشك آری
اونلری کورمش . دها طوغروسی بو شرفه اونلری مظهر قیلش .
نه بیوك سعادت ، نه بیوك شرف ! .. اللهك عنایتی بو ! ای قهرمانلر !
اللهه شکر ایذیکلز ! ..

ای وطنداشالر ! بزده آلدن کلدیکی قدر شکر ایذلم . یاردم
ایذلم . شکر نه ایله اولور ؟ کوکلندن (شکر ، شکر) دیمکله اولماز .
آلدن کلن معاوتی دریغ ائتمه ملی . بز بویله شکر ایذیرسه نك اونعمت
تزاید ایذر . بز آل بر لکیله حرکت ایذیکله ، وسعمنز یتدیکی درجه
معاونتدن کری طور مدقجه ، هرکس حالنه کوره ، زکینلر پاره سیله ،
قهرمانلر قوه بازوسیه ، خطیبلر لسانلریله ، محررلر قلملریله ... هپ
بر لکده چالیشرسه ق بو نعمتی الله تزاید ایذر . بتون معناسیله حریتیزی
محافظه ایذرز .

اویله بیورولور : — [لئن شکرتم لازیدنکم] اگر نعمتمه شکر
ایذیرسه کز ، ای قوللرم ، بن اونعمتی تزاید ایذرم .

نعمت ، نعمت . . . اک برنجی نعمت ، عافیتدن بیوك اولان
نعمت ، امن واماندر . بو نعمت عدالت ، بو عطیه الهیه اولان
حریت در ، یعنی هر درلو اسارتدن ، استبداده دن ، مظلمدن ، اذالردن ،
اشکنجه لردن خلاص اولق . اک بیوك نعمت بو . انسانك انسان اولدیغی
اونکله بالی اولور . ایسته مدیکنی یاغنه مجبور اولورسه انسان می او ؟
بویله بر حاله کلمشدک . معاذ الله بیوك بیوك فلاکتلر ظهور
ایده جکدی . ایچمزده ملل غیر مسلمه ده وار . بونلرک حامیلری ده
وار . اونلر بزم کبی بوش دورمدیلر . عطالتله ، ظلم و استبداده
عاشاتله وقت کچیرمدیلر . اوقودیلر . هر شی آکلا دیلر ، معارفده ،
تجارتده ، صناعتده ، حاصلی هرشیده بز ی کچدیلر . بز ظلم ایچنده ،
استبداد طالعهری آراسنده چالقانیوردق . اونلر عدالت ، مساوات ،

حریتی تأسیس ایچون چالیش یوردیلر . بز علی الاکثر حال غفلت
وعطالتده قلوب طورورکن اونلر ، اونلره برابر بتون جیتلی مسلمانلر
ایچین ایچین آغلارلردی . بالقانلرده مشورتلر قور میورلر ، بو بیچاره
مظلوملری ، بوزواللی معصوملری ، بوهرشیدن بی خبر ، اسارت
زنجیرلری آلتنده ایکلین قوافل غافلنه ایقناظه ، قورنارمغه سعی وغیرت
ایذیرلردی . هر درلو وسائط پیدا ایذیلر . طبیعی او اشکنجه دن

قور تولغه چالیشمازی انسان؟ حیوانینده قالغه کیم راضی اولور؟ استحصالی ممکن ایکن نیچون تشبث ایتسونلر؟ چالیشدیلمر. کچهلی کوندوزلی چالیشدیلمر. اولرینی، چواق چوجقلرینی ترک ایتدیلمر. طاغله چکلدیلمر. الهک عنایتنه التجا ایتدیلمر. اسلام، ارمنی، بلغار، روم، موسوی... بتون ملت برلشدی. بتون تعصبات دینهیی بر اقدیلر. بتون منافرت قومیهیی اونوئدیلمر. عناصر متباینه دن عنصر واحد تشکیل ایتدیلمر. عثمانلی اتحاد وترقی جمعیتی نامیله بیوک بر جمعیت وجوده کتیردیلمر. بتون عثمانلی مملکتلرینی صاردیلر. حتی ممالک اجنبیهیه قول آندیلر. مقصد هپ بر: ظلمی قالدیرمق. استبداده خاعه چکمک. هر یرده معین بولدیلمر. هر طرفدن مظاهرهت کوردیلر. خیره چالیشانلرک اللهدر حامیسی. مظالمه کوکس کره نلرک اللهدر مظاهری.

بو ظلم واستبداد دنیالری طوتدی. بوانکیزیسیونلر مملکتلری خرابه زاره چویردی. بیتوردق. محو اولیوردق. فقط الحمدلله نصرت الهیه یتشدی. قهرمانلر اورتهیه آتیلدیلمر. رایت حریت بالقائلرده توجه باشلادی. بر نسیم سحر بتون مشام امته حریت قوقولری کتیردی. قلبلر غلیانه کلدی. ظالملر شاشیردی. رؤیا ظن ایتدیلمر. یردن انسانلر، کوکدن ملکر هپ بر لکده چالیشدیلمر. اوله ونلرک جله سنی سر نکون ایتدی الله. الحمدلله، ثم الحمدلله.

بو بویله دوام ایده یندی حاللر نه اولوردی؟ عندالهیده نه قدر مسئول اوله جقدق. بویله حاللری، بویله ظلم واستبدادی اسلامیت شدتله تقبیح ایدر. بو استبدادی قالدیرمق ایچون چالشمغه هر کس دیناً مجبوردر. شریعتیز حرینی، عدالتی، مساواتی امر اییدیور. ایچمزده ملل غیر مسلممه ده وار: ارمنی، روم، بلغار، موسوی... اونلرده بو هیئتدن جزؤدر. اونلر بزه الهک ودیعه سنی در. کندی مزدن زیاده اونلرک حقوقی محافظه یه چالیشه جغز. ذره قدر رنجیده اولمانلرینه غیرت ایده جکز. دینیز بویله امر ایدر.

حضرت پیغمبرک صوک نفسده بر قاج توصیه سی وار امته: برنجیسی تبعه غیر مسلمه یی ظلمدن وقایه در. سلطان انبیا دنیادن تشریفلری هنکامنده اصحابی چاغیردی. اونلره وصیت بیوردی. اک اول ذهنلرینه بونلری یرلشدر ملرینی تنبیه بیوردی. ایشته برنجیسی:

[اجبزو الوقور بمثل ما کنت افعل] خار جیدن کلن مبعوثلر، ایلیچیلر، برطاق زیارتچیلر. داغنا کورردیکز بن اونلره نصل معامله ایدردم؛ سزده اوله حرکت ایده جکسکز. حسن معامله سایه سنده اونلرک بزه قارشى محبتلری آرته جق. قلبلری ایصینه جق. بن نصل معامله اییدیوردم، حسن قبول. کوستریوردم سه سزده صاقین اوندن آیریلماک. کلنلری خورلاما ک بتون جهان قارشى طوره مان بر ملت. — خصوصاً بودورده. بتون جهان ترقی ایتمش. فن سایه سنده نلر، نه سلاحلر ایجاد اولمش —

اونک ایچون مناسبات دولیه یی محافظه ایدک، قومشولریکزله خوش کچنک. نه صورارلرسه جواب ویرک. نه سونلک لازمه

اوکا کوزه سونلک. مناسبات دولیه یی اونوتماک.

صوکرا: تبعه یه صاقین ظلم ایتک. حقوقی ابطال ایتک.

نه بیوک دستور! بزم نه قدر حقوقز وارسه اونلرده عین حقوقه مالک. روم، بلغار، ارمنی موسوی نه اولورسه اولسون مادام که عهد سلطنتده یاشارلر، آنلری سر بست بر اقلی. اونلرک منافی عین منافعمن، مضرتلری عین مضرتمز. هیچ آیریلماز.

بیوک دقیقه در بو. مضرت کلن شیلردن صاقنک. اونلره کلن مضرت سزده عانددر. جله سنی وقایه ایدک. امانت اولسون سزه. یاقه لریکزده در الم. اک بیوک خصمییم اونک، هر کیم بر ذمی یی خورلارسه، حقوقنه تجاوز ایدرسه.

دعک بز اونلری محافظه ایتمزسه ک حضرت رسول اکرم دشمنمز اولور. انسان کندی کندیته دوشونلی. حضرت پیغمبر نه بیوریور؟ — درلو درلو اشکنجه لره، بیک درلو بد معامله لره، تجاوزات ملعتکارانه ایله ظلم وغدر ایدنلر اولورسه یارین قیامتده بن خصمییم اونک.

دوشونلی. پیغمبر دعواچی اولورسه آرتق دنیا ایشنده سلامت قالیری؟ حقیقه اوله بر دوره کلمشک، که دولت علیه همان همان باطیوردی. اوچ آی سوزمه جکدی. روم ایلینک نه حاله کلدیکنی کوریوردق. اروپا دولتلرینک اجتماعلرینی ایشیدیبوردق. بتون او مدهش، او مظلم تجسس بلوطی آلتنده ازیلدیکمز حالده ینسه بونلری، بزم مملکتلریغزی تقسیم ایچون، بزی اورته دن قالدیرمق ایچون وقوعبولان ملاقاتلری، جریان ایدن مذاکره لری خبر آیلوردق. بر شی یاپه میوردق. فقط ایچمز چیز چیز چیزلایوردی. یورکلرمنز یانیوردی. دیگر طرفدن داخلی اختلاللر. روم ایلی بر درلو، اناطولی بر درلو. اداره دن هیچ کیمسه ممنون دکل.

معاذاه بونجه سنه ک دولت، ملت معظمه اسلامیه محو ونابود اولمق درجه سنه کلمشکدی. محققدی محومیز. والله بالله بویله ایدی. مارتی بولمازدی. خزینه مالیه بتدی. مملکتده هر درلو مظالم جاری. اولورمی بویله شیلر؟ دولتلر، انسانیت مقتضاسی اولان حیت ایجابجه حرکت ایتسی لازم کلیرکن سکوت ایتزلر. جله سی بردن هجوم ایتمش، وظیفه لرینی یامشملر. قرارلر پک قطعی ایدی. اجرا آته همان باشلامق اوزره ایدیلر.

روم ایلینک تقسیمدن صوکرا استانبولدن نه خیر قالیر؟ صوکرا نه مزه کووه نهم؟ او قومه مزمنی وار، صنعتزمی وار؟

بزی محافظه ایدن شریعت غرای اسلامیه در. هر حرکتزمی اوکا توفیق ایتسه ک جهانده مثل کورولمه مش بر حکومت عادلانه تشکیل ایتمش اولورز. احکام الهیه بتون حقوق بشریه یی کافلدر. حکومت اجرایه مأموردر. حکومتک وظیفه سی اودر. اسلامیتده حقوق بشریه یه مضرت برشی یوقدر. بتون احکامی مزاجه موافق، عدالته مقارن، حریته مطابق. حکومتک وظیفه سی دکدر قانون وضع ایتک. رأس کار حکومتده بولونانلره نیچون (سلطان) دینور؟

سلطنت اودر . جله آرایه مطابق ، مجله احکانه موافق احکام اولور . حکومت اونلری اجرایه مأمور اولور . مبعوثان ده نظارت ایدر : قانونل اجرا اولنورمی ، اولونمایورمی ؟ حقسنز معامله وقوعبولیورمی ، بولمایورمی ؟

دیک بتون احکام اساسیه شریعتزده وار . قانون اساسی ده اونک صور اجرائیه سنی تأمین ایده جک . اک امین کیسهلر انتخابیه کوز اوکنده ایضا اولنه جق . حقوق عباد ، اونه کنک بریکنک ید مستبدانه سنه . تودیع اولونمایه جق . سفینه حکومت مقتدر ، امین الله کجه جک . ان شاء الله یقینده حکومت علیه یک زیاده تعالی ایده جک .

فقط بو کتله ظلم ، بو کتله سفاهت ارمسندده اولیه جیتپرور قهرمانلر ظهور ایتدی که جهانی حیرتله دوشوردی ، نه حیت ، نه حسپات نجیبه ! نه افکار علویه ! مقبوط ملانک اولدیلر . بو قدر مساعی ، بوقدر غیرت هر کسه میسر دکل . بو اللهم ربانی . بز اویورکن اونلر اویومدیلر . واقعا بزده اویومازدق . فقط المزدن برشی کلزدی .

برمملکتده که افکار عمومیه یوق ، داغای بیوکلر کوچکلری آزر ؛ انسان صایلماز اونلر . دولت علیه اروپا قومیسونلرنده انسان صفتیه آکلزدی . اک عادی ملتلی مات صایارلردی ، بزنی انسان صایمازلردی . — برایکی کشینک اداره سی آلتنده یاشارلر ، انسانمی اونلر . بومی انسانلق ؟

اونلر بویله چالشیدیلر . بو حسن نیتله اقدام ایتدیلر . جنسب حق ده موفق ایتدی بو اتحاد سایه سنده بوایش اولدی ، بتدی . بوزولوق امکانی یوق آرتق . جمعیت اعتدالی ، تألیبی ، متساقی توصیه ایدر . بوکا توفیق حرکت لازمدر . کورولیور که ایشته جمعیتک بتون وصایای شرعه ، عقله ، حکمته هب موافق شیلردر . اونی دیکله مک لازمدر .

بویله دیرلردی . وکلا مبعوثانه تابع ، قانون اساسی وار . مبعوثان وار . تشکل ایدر . وظیفه سنی یاپار . هر کس مستریخ یاشار . حقوقک محافظه سندن امین . ظلم یوق ، استبداد یوق . انسانلق بویله اولور . راحتنی بیله جک . کوننی ، ساعتی بیله جک . هر کون انکیزیسیون وقایعی ایشیدیرسه نصل یاشسون ؟ اولیه دکلی ایدی ؟

دشمنلر اطرافزده کوزلرنی آچش ، مداخله ایچون برسبب آریورلر . روسیه دوتماسی قره دکزده کزر . یولسز برحرکتز اولسه نعوذبالله همان کلدجک . بالطبع کیسه آرزو ایتمز بونی . صوکره آوستریاده بویله . اوده برسبب مداخله آرار .

پادشاه حضرتلری دها بدایت جلوسندده قانون اساسی بی وضع ایتشدی . فقط صوکره ایشته بعض خائنلر زنجیر کبی اطرافنی صادریلر . بیک درلو تسویلات ، بیک درلو تخویفات ایله قانون اساسینک تطبیقنه مانع اولدیلر . پادشاهمزی اوهام ایچنه باطیرمشلردی ، یوقسه پادشاهک فطانت وکیاستی ، حسیات دیندارانه سی بتون جهانجه سلم ، مصدقدر . کیسه نک بونده شبهه سی یوقدر . بر فرصت بولونجه ، قارشوسندده بیوک برقوت ، ایکی اوچیوز بیک کیشیک مسلح براردو کورونجه همان تطبیقنی فرمان بیوردیلر . آرتق اوخائنلردن فتوری قالمادی . حتی قانون اساسینک تمامها محافظه سنه چالیسه جغنی یمینله ، قسم ایله وعد ایتمی حسن نیتنه یک بیوک دلیلدر . بوقدر دیندار بر پادشاه یمینده حانت اولوق احتمالی واری ؟ قابل دکل .

ایشته برانکلتره وار که حقیقه بوحریتدن ممنوندر . مداخله بی ارزو ایتمز .

بواشارده کندی ده غایت متوحش ایدی . دولت علیه نک انحطاطه بوز طوتدیغنی ، باطریق اوزره اولدیغنی ، او ارتکابلری ، اوخیانلری هپ کوریوردی . نه قدر اوزولیوردی . بو حاللردن نه قدر متوحش ایدیوردی . جایه الهیه به التجا ایدیوردی . هر هفته بخاری شریف اوقودیوردی . دینی ، اعتقادی بوکا سوق ایدر .

— وارسون ایلیلسونلر . کندی کندیلرینه آدم اولسونلر . ترقی ایتسونلر .

« دینک ، دولت وملتک سلامتی ، خائنلرک مقهوریتی ایچون ... » بخاری بی بویله اوقوتدیرردی .

بویله دیور ، بو حسن عالی بی بسلیور . دیکر طرفدن فرانسه ده اولیه . اونلرده بوحریتی ممنونیتله تلقی ایدرلر .

الله اکبر بر قومی نائل رفاه ، مظهر سعادت بیورمغنی مراد بیورورسه الهام ایدر . برطاقم سبیلر خلق ایدر . برطاقم جیتپرورلر ، قهرمانلر اورته یه چیقاریر . ملتک ترقیسنه ، اسلامیتک تعالیسنه اونلری سبب قیلار . الله بو . بعضاً جلالانی کوسترر ، بعضاً جلالی

لیکن روسیه ایله اوستریا ... اونلر بیک درلو انتریکلر ، دسایسلر ، بورشته اتحادی چوروتنه جک خیانتلر اورته یه قویارلر . اه محافظه ایتسون ! اه هرکسک دوشوندیکنی باشنه کتیرسون ! خیر دوشونلری عالی ، شر دوشونلری ذلیل ایلسون ! — آمین !

ایشته او جمعیت اتحاد ، او جیتمندان اهالی بویله موفقیتلرینه مغرور اولماملی . اللهمک عنایتندن بیلملی .

بربرینده کیسه تجاوز ایتهملی . ارتق قانونلر تطبیق اولنه جق . اولفظدن عبارت قالان قانونلر حقلی بی ، حقسنزی آیره جق . احقاق حق ایده جک . هیچ کیسه سراق ایتسون . آثار تلاش کوسترمسیون . بز شکر ایدلم ، لازم کلن معاونتدن کری طور مابهلم ؛ یقینده مجلس مبعوثان تشکل ایده جک . اووقت هر شیلر حل اولونه جق . اورایه ملتک وکیللری طویلانجه قیلر . اوراده شخصیت ، اغراض نفسانیه اولماز . اوراسی بر مرکز عدالتدر .

نهایت نه اولمش ؟ .. اوزون اوزادی به حقیق ، جدی برسانله یاز بیور .
 بونلرک صورت حرکاتی دها اوج درت آی مقدم میدانه چیمشدی .
 تور حریت لمعانه باشلامشدی . لکن اه خائنلرک خفتنی آر تیردی .
 بونلر اطرافی کوزلجه صانجهیه قدر ، دائره نفوذلرینی اساسی تحکیم
 اینجهیه قدر اوظالملر ایشک حقیقتنی اکلایه مدیلر ، اوجعت محترمه
 حسن نیتلری سایه سنده مظهر هدایت اولدیلر . توفیق ربانی کندیلرینه
 رهبر اولدی . هیچ برمانفیه تصادف اتمدیلر . بو ؛ اللهمک بیوک
 عنایتی ! بو ؛ جناب حقک بیوک لطف و کرمی !
 [فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم]

اما اسباب ظاهره بو . الله بر قومی مظهر هدایت اتمک مراد
 بیورورسه نلر ؛ نه سبیلر خلق ایدر . جهان حیرتله دوشر . ایشته
 بونی بیلی . ظاهرله باطنی جمع اتملی .

[ایاک نعبد و ایاک نستعین . اهدنا الصراط المستقیم .]

او وقت مأجور اولور انسان . مرضی سجانیه یهده بو ؛ موافق .
 بویله اولورسه ، بونی اللهمک عنایتی بیلیرسه ک اده توفیق سجانیه سنی
 تزید ایدر ؛ بتون شهراه ترقی منکشف اولور . یوکسلدجه یوکسلیرز .
 ایشته سلطان انبیایه بویله فرمان کلیرسه مقامنه قائم اولانلر او
 امره مجبور دکلی در ؛ الحمد ربمزم بو حریتی احسان بیوردی . خائنلری
 قهر و تدمیر ایتدی . بر باد هدایت بتون استبداد بولوظلرینی سور وکلدی
 کتوردی . مملکتلرمن نورلرله ؛ حریت ؛ عدالت ؛ مساوات نورلرله
 طولدی . پادشاهمزمده بو احسان الهی یه شکر کذاردر . بوسه ماده
 مظهر اولور اولماز همان قسمله بو حریتی محافظه یه چالیشه جقلرینی
 بتون جهانیه بیلدیردیلر . حسن نیت شاهانه لرینی اثبات ایتدیلر . دها
 کیم بیلیر نصل استمداد لرده بولنوردی . هله بخاری شریفله استمداد
 یک بیوک شی در . هر پریشانلغه قارشی بتون محتویات جلیله سنی کیجه
 کوندوز او قوته رق اللهه توجه اتمک . . . البت عاقبتی خیر اولور .
 [انما الاعمال بالنیات] کنه اورایه باغلادی . بویله باشلامشدی . بویله
 نهایت بوله جق . اراده بردور ظلمت کچدی .

دنیا بویله در . فلاکتلردن ، بلالردن سوکرا نعمتک قدری بیلیز .
 نه ایدی او ظلم ؛ نه ایدی او استبداد ؛ ظلم آرند قجه آزندی . بر راده یه
 کلدی که او حال اوزره یشامه نیک امکانی قالمادی . هر درلو تجربه لر
 اولدی . نهایت بوبانده اتحاد حاصل اولدی ؛ بو اداره یی بهمه حال
 دکیشدیرملی . چونکه باشقه چاره یوق . کوز کوره کوره ایشته
 باطیورز . صوک بر ناله مذبحخانه ابله بتون ملت ؛
 — حریت !

دیه فریاد ایتدی . عون الهی یتشدی . بر آن ایچندی شو قرا کلق
 مملکتلر حریت نورلرله طولدی .

بتون آروپا دولتلری بونی تقدیر ایتدی . واقعا خوش الانیاملر
 وارسهده اونلرکده اهمیت یوق .

— اما بورالرینی تقسیمه قالمشمدی آروپا . نصل اولور شیدی
 بونی تقدیر ایتسون ؟

اونک مقرر اتمدن هرکس ممنون اوله جق در . عدالت یرینی
 بولور . غدارلر مستحق اولدقلری جزای کورور .

اللهک ملکندن قاچماز . نیچه ربانیدن قورتولوق اولماز اک بیوک
 منتقم اللهدر . مظلوملرک آهی یره دوشمز ، معصوملرک فریادی رد
 اولونماز . بو محکمه لرک فوقنده بر محکمه وار ، که حکمنده ذره قدر
 خطتا تصور اولونماز . قوه اجراییه سی وار که لندن قورتولوق ممکن
 اولماز . سز صقلماک . شیدی یه قدر نصل هر امور کزده اللهه العجا
 ایتدیکز ، اللهه یالواریکز ، کوز یا شلری کزی درکاه الهی یه دو کدیکز ؛
 ینه بو خط حرکتدن آریلماک . اولمعاونلر نریه قاچسه ینه قهر ربانی
 اونلره یتشیر . عظمت الهیه یی ، جلال سبحانی یی دوشونکز . بوردن
 قاچقله قورتولدی دینمز . الله دها بیوک بلا حاضر لادی اونلر ایچون .
 اونلرک ملوث وجودلرینی الله بومملک لمرده یشاتماز آرتق . اونلر نریه
 کیتشلر کندیلرینه مظاهر بوله مازلر . اونلر ایچون آروپاده تأسس
 امکانی یوق . بتون اومتدن دولتله آره سنده اولیه ملوث وجودلری
 طوبراغنه باصدیره جق ، حکومتی تاریخ انسانیته لکک ایدیره جک بردولت
 آورپاده یوقدر ، اوله ماز . اونلر ایچون آفریقا چوللرندن باشقه ملجأ
 یوق . صیقلمایکز . یقینده قدرت ربانیه یی ایشدیر ، کورورسکز .
 سزه شیدی دوشن وظیفه اعتدال ، شکر در ، حضرت ذوالجلاله
 شکر ی هیچ بر دقیقه اونو تمایکز .

— (لئن شکرتم لازیدنکم) بیورولور . اک بیوک نعمته شکر ایدرسه کز
 نعم سجانیه یی آر تیررم . . .

شکر قولاً ، فعلاً اولمالی . قلب ایله نعمتی سومک ، منعی نعمتی
 خاطر لرده طومق ، کوکلندن محبت باغلامق ، علویتنی اعتقاد اتمک ، لسان
 ایله مدح وستایشده بولمق . . . صکرا اعضاد ایله معاونت اتمک . نقدایله
 قول ایله جمیتک مقاصدینه خدمت اتمک هر درلو تجاوزدن صافتمق .
 تجاوز کارانه بر حرکت عیاذ بالله محرومیتیزی موجب اولور .

— (و لئن کفرتم ان عذابی لشدید) بنم و یردیکم نعمته کفران
 نعمت ایدرسه کز ، سوء استعماله قالدشرسه کز ، نعمت اولدیغنی تسلیم
 ایترسه کز ، نعمتی نکیته تحویل یتتیرسه کز والله عذابم شدیددر .
 ناکورلردن انتقام آیرم .

اونک ایچون بونعمتک قدرینی بیله لم . شکر ایدلم . معاونت ایدلم ،
 منطن دائره سنده حرکت ایدلم . بزده عدالتسزک ایدر ، تجاوز کارانه
 بر حرکت تعقیب ایدرسه ک باشقه بر هیئت اصلاحیه کوندر مکدن الله
 عاجز دکلدر . نعمتی نکیته تحویل ایتیه لم بوللر آچیلدی . هپ بر لکده
 جنس و مذهب تفریق ایتیه رک بویوله یورویلم . بوصراط مستقیم
 تعقیب ایدلم .

شیدی کله لم بوجعت اتحادیه نیک خدمت لرینه فی الحقیقه خدمت لری
 شایان تقدیردر . هرکسک خرجی دکل بو . بو قدر سنه د نبری
 وجودلرینی بواصر خیر اوغورینه حصر ایتشلر . بواصل مقدس
 اوغورنده جانلرینی فدایه حاضر لانتشلر . (یکی عصر) غزته سی
 نقل ایدر . بدایتدن نصل اولمش ، نصل باشلامش ، نه دورلر کچرمش ،

البت اوزمان کیم اولسه اویله یاپاردی ، بریزده یغما وارسه هرکس قوشار . تقسیم اوله جق . کندیمی نیچون خارجده قالسون ؟ البت اوده بو یغمان حصه آلقیشیر . بوکا برشی دینه مز . لکن یغما قالقارسه ، نوع بشر ایچون آرزو ایدیلن احوال کورونورسه کیمک بریده جکی قالیر ؟ یغما دکل ، هرکس بونی تقدیر ایدر .

شیدی اویله اولکی کبی تعصب یوق خرسیتیانلرده . اولجه اسلامک آداب و اخلاقیه و قوفلری یوق ایدی . بو تعصب اونین ایلری کلیوردی . اوباربارلرک حرکات نالایقه سی جهالتدن نشأت ایتشدی . شیدی بالعموم انسانلرک محاسن اخلاقیه یه هر درلور استمدادی اولدینی اکلشلدی . مناسبات بشریه حقیقی و صاف اولدی . ملت ده نصل حرکت لازمه اویله حرکت ایتدی . یکوجود اوله برق جهانده حیرت ویردی . البته غزته لر اوزون اوزادی یه بونلری اکلایورلر . بزم مقصد مز دعادن عبارت . غزته لر کوزل کوزل مقاله لر ، نطق لر یازیورلر . ایسته ممکن مرتبه تفصیلاتیه اکلایورلر . بو حریت ملته ، ملتک اتفایله حاصل اولدی . ایسته بونلر او قونعلی . ایشیدیللی . بو ، حسن استعماله مداردر .

مبعوثلرک طوبیلا ائمنده ایش دکل . اداره ایتک ، حسن استعمال ایلک لازم . ملت لک آلقشلی زیاده اولورسه وکلانک ده اهمتی زیاده اولور . اوکا کوره ترقی ، تعالی یوز کوستوره . آز زمان ایچنده ، ایکی سنه ظرفنده ضرورلر می تلاق ایدرز .

اویله کنجلر وارکه تربیه اخلاقیه لری ، نجابت فکریه لری بزه پک بیوک امیرلر بخش ایدییور . عسکردن ، ملکیه دن ، علیه دن پک مقتدر ، حریت پرور ، پک مقدم کنجلر مز وادر . هرکس حصه سنه دوشن وظیفه یی ایفایه باشلا نیجه آز زمانده معظم بردوات اوله جقمزدن شبهه ایدیله سون . شیدی کی عثمانلیق او اسکی حال ایله قیاس اولماز . جمعیتک موفقیته دعا ایتلی بزه پادشاهک حسن نیتی ده آشکاره . بو حالک بقاسنه ، حریتک دوامنه دعا ایتلی بزه . معاونت ایتلی بزه . بدایتده هر نصل اولدیه اولدی . شیدی الله دن اونی استمداد ایتلی . او کشمکش احوال ، او اخلاقک بوزولسی هپ اوسوء اداره نک ، هب او ظلم و استبدادک نتیجه طبیعیه سی ایدی . هر نصل اولدیه اولدی . شیدی صراط مستقیم کوستردی الله . یاردیم ایتدی مولا . بزده بونک قدرینی بیله لم . بونک شکرینی قولاً ، فعلاً ایفایه جالیسه لم .

دائماً بویله در . یتیم سنه کفر ایچنده یاشار . توبه ایدر ، ام قبول ایدر . بعضاً ده عکسی اولور . بتون مدت حیاتی عبادتله ، زهد و تقوی ایله کچیرز ؛ نعوذ باه صوک زماننده کفر ایله کیدر . دنیاده بویله اولدینی کبی آخرتده اویله ،

یارب ! ایتک سلامتی تأمین ایت . کمال عدالتله ثابت و برقرار ایله . شیدی دقت ایدیورسک زیا ایتک حمن ترتیبیه ! اولاً : کندینه عائد قصورلردن طولانی غفو ایت . الله قارشی اولانلر ایچون ده

مغفرت ایسته !

صوکرا مشورتی امر ایدر . حسن نیت لازم مشورتده . غرضدن ، عوضدن عاری اولمی . هرشی بللی اولمی . اوکا صراعات ایتلی . اونک ایچون ارباب استقامتدن انتخاب لازم . اصحاب استقامتدن اولمی . ولو که ملل سائر دن بری اولمش . آرانیه جق شی استقامت رویت ، اقتداردر . معلوماتی ، اصل کیمسلر اولمی . مالک عثمانیه ده یاشایانلردن جنس و مذهب تفریق ایتکسزین انتخاب اجرا ایدلی . چونکه اونلرده بودولتک اجزاسندندر . اونلرده عثمانلی در . ایسته مز هیچ بریسی آریلغه . نهر و ملر ، نه بلغارلر . نه ارمنیلر ، نه موسویلر . التیوز بو قدر سنه اولمش ، بزمه قاریشیق یاشامش . بر طرفدن اشقیایه طرفلق ایدرلر . بر طرفدن چالیشیرلر .

هم او طاعه چیقانلره هپسنه اشقیایه دیعک ده اولماز . چونکه مقصدلری بوکون اکلشلدی . او حاللر ، هب اداره سابقه نک تأثیر ظلمکاریسی ایدی . او ظلمه سکوت ایتک ، موافق اوله مازدی . حتی ظلمه قارشی سکوت ایتک ، عجز و مسکنت کوسترمک شرعاً بیله ممنوعدر . اونلر ایسه دنیانک معموریتندن ، آسایشندن خبر آیرلر . زنجیر اسارتده نیچون قالسونلر ؟ برشی یاپه مازسه ده یاپغه چالیشیرسه فنا می ؟ اهل اسلامه هب برکنده چالیشیدیلر .

مسلمان کنه مسلمان ؛ خرسیتیان کنه خرسیتیان . دین جهتی باشقه در . دین دیعک ، دولت دیعک دکلدر که . او باشقه ، بو باشقه . بو باده آیتلر نازل اولمشدر ، حبش اهالیسی حقنده . اه اونلری ثنا ایدیور . — نیچون ؟

چونکه مؤمنلر هجرت ایتدیلر . اونلره لطف معامله ده بولوندیلر . خرسیتیان ایدیلر او وقت . صوکره جوق کیمسلر اسلامتی قبول ایتدی . حتی نجاشی حضرتلری ده قبول ایتدی . فقط بدایتده اصحاب کرام اورایه کتدیلر ، التجا ایتدیلر . قریشک ظلمه ، دین علیه نه کی تجاوز . لرینه دایانه مدیلر . خبر آلدیلر که اورالرده عدالت وار . جناب رسول اکرم دن اذن ایسته دیلر . مساعده بیوردی . حضرت عثمان ده اونلره برابر کتدی . راحت اولدیلر . نفس الیدلر ، چوق حرمته نائل اولدیلر .

الله ثنا ایدر ایسته : — [ولتجدن اقربهم موده . . . الخ . . .] کورورسک حبیب ، اونلرک ایچنده مؤمنلره اک زیاده مودتی اولانلر بولور .

دیعک خرسیتیان مؤمنی سورمش . بغض اولمازسه ، انسانه ، انسانلغه محبتی اولورسه نه دن سومه سون ؟

— کورورسک ایسته حبیب ، اونلرک مودت لرینی نیچون بویله یاپدیلر ؟ [ذلک بان منهم قسیسین ورهباناً وانهم لایستکبرون .] اونلرک ایچنده عالم وار . او قومش . حقایقه آگاه اولمشلر . بونلرک مظلوم اولدینی آکلامشلر .

ما بدمی وار

حکمت حقوق اسلامیہ

مجلس معارف ریشی حقوق معلمین حیدر افندی مرحومک عیناً ضبط اولونان تقریرلیه ضبط و تحریر ایدنلرک تبعات مخصوصه سندن تشکل ایدن شو اثرک پک چوق تشنه معرفت قبلرک آرزو و تمیلینه رغماً بوکونه قدر ساحه انتشاره وضعنه موفقیته حاصل اوله ماشدی . واقعا تعمیم فائده سی مقصدیله برای استنساخ مراجعت ایدن ذواته تسهیلات مقتضیه اراده اولونهرق تکثیر نسخه چاپلشمش ایسه ده بیکرجه صحیفه دن متشکل بر اثرک استنساخنده کی صعوبت اصحاب جهد و غیرتی دوشوندورمش ، لزوم طبعی حقنده کی توصیه لریک آردی آرقه سی آله ماشدی . حالوکه دور استبداده بویله مهم و شرعی بر اثرک طبعنه استحصالی مساعده ایچون نه تحلیکداز قیود و شروط موجود ایدی !.. لله الحمد آرتق صباح حریتی ادراک ایتدک ، کافه موانع بر طرف اولدی . بنابراین بو اثر کزینک طبعنه مسارعت وجبیه دن کورولهرک بونسخه دن اعتباراً (صراط مستقیم) ده نشرینه باشلانیدی . بو اثر عالینک وجوده کلشنه سمی و غیرت بیوران سلاتیک مکتب حقوقی معلمین عادل بک افندی حضرتلری ، مرحوم مشارالیهک ترجمه حالیه بو اثر میورک صورت جمع و تنظیمی حاکی اولهرق قلمه آلدقاری مقاله مخصوصه قریباً نشر اولونهجق در .

بسم الله الرحمن الرحيم

علم اصول فقهدن بتوفیقه تعالی تحریراً تنقیح و شفاهاً توضیح اولنهجق اشبو متن وجیز بر مقدمه ، ایکی ، مقصد و بر خاتمه یه ربط اولنهجقدر .

مقدمه

علم اصولک تعریف و موضوع و غایتی یا ایتددر

علم اصول فقہ . - احکام شرعیه یی ادله تفصیلیه سندن استنباطه کندولریله توصل اولنان قاعده لری تعریفه متکفل علمدر .

موضوعی : اثبات احکام حیثیتدن ادله در .

غایتی دخی : احکامی معرفت و موجبنجه عمل اوزرینه احراز سعادتدر .

بز برقاچ سنه در اصول فقہ مذاکره ایدیوروز . هر سنه کی تقریرلریمز بربرندن فرقلی در . فقط هپسی ینه بر آرایه واریور . تقریرلریمزک برازی ده مطبوعدر . یازدیره جمع مثلری عیناً ضبط ایدرسکزه . تقریرلریمی ده ایستر حافظه کزه نقش ایدرسکزه ، ایسترسه کز کاغذلریکزه یازارسکزه .

بز درسی ممکن اولدینی قدر تنقیح ایدم بکزه . چونکه زمان مذاکره پک محدود اولدیندن اساساً پک مهم اولان درسیمزک مسائل و مباحث معروفه سنی بینه وقت بولوبده بیتیره میورم . کچن سنه بتوفیقه تعالی مانعده اولدینی ایچون همان بتون مباحثی تقریره موفق اولمشدم . کچه اصول فقہ ، ادله و احکام شرعیه نک احوالندن بحث ایدر بر علمدر . فقط بر کره ادله نه در ؟ احکام نه در ؟ بونلرک احوالی نه در ؟ بونلره متعلق برچوق مباحث وار . صوکر ا بواحکامه ذیل اولهرق برده اجتهاد بحثی وار ؛ که ذاتاً بو علم ، مجتهد علمی در . ایشته کچن سنه کی تقریر ، مفصلاتی جامع اولسه بینه ، بو مباحثک اکثرینی شاملدر . انشاء الله بوسنده ممکن مرتبه تنقیح ایدرک بونلری کوروروز .

*
**

« اصول فقہ » حکمت حقوق اسلامیہ دیکدر ؛ احکام شرعیه نک ادله و اسبابی کوسترر .

مقدمه : بر مقصده شروع اولنمزدن اول او مقصدک توقف ایتدیکی شیئه « مقدمه » دیرلر . یعنی مقدمه مقصده وصول ایچون ابتدا ذکر ی لازم کلان معلومات ابتدائیه در . شو حالده علم اصولک تعریفی بوعلمک مقاصدن اولیوب مبادی سندنبر . یعنی مقدمه بوعلمک حقیقتندن خارجدر . فقط بر علمک حقیقتنه لایقیله وصول ایچون بر طاقم شیلره احتیاجز واردرکه اونلرده بر علمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی کی مقدمه دلدر .

هر بر علم مسائل کثیره یی ، طاغیبتی بر چوق مباحثی شاملدر . بناء علیه بر علمک مسائل و مباحثی بر جهت وحدتله مربوط اولمی ، او علمک طالبی اولان آدم بردن بره قراکتی بر یره کیرمامک ایچون اول امرده او علم حقنده بر علم اجالی حاصل ایتلیدر . بوده او علمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی بیلکله حاصل اولور . آنک ایچون هر علمه بر مقدمه بولقلیدر .

مقدمه سوزی ؛ عربلرک [مقدمه الجیش] تعیرندن آلمشدر . - شمدی بومقدمه « آوجی بلوکی ، طلیعه » استسمال اولنیور - مقدمه الجیش ابتدا دشمنک خطوط مدافعه سنی کوریر ، قوتی استکشاف ایدر ، آلات و ادواتی تفتیش ایلر . دشمنک قوتی طارتمه دن ، حالی آ کلامه دن علی العمیا بر تهلکویه کیرمک فن حربیه مغایردر . بونلری اکلامق ایسه اسباب مظفریتدن در . ایشته کتب علمیه ده کی مقدمه لر دخی بویله در . یعنی بر جهاد معنویک طلیعه سی در . بیلنمک ، مستحضر اولدق بر شیئه اتمام اولنهجق ، بر بحر بی کران اولان علمه کیریله جک ، بر مجاهده معنویه باشلایهجق . بونک ایچون ابتدا کیریله جک یرلری آ کلاملیدر . دیککه مقدمه مسائل علوم اوزرینه هجوم ایدیله جک براردو منزله سنده در . اورایه سوق اولنهجق قوت ایسه اذهان طلبدر . بناء علیه اذهان طلبه اولا اورایه بر مفرزه بر مقدمه کوندرملیدر .

بر آدم بر مملکت کیده جک بر علی العمیا کیتک وار ، برده او کونلرک